

ΕΥΕΛΙΝΟΣ ΠΟΝΤΟΣ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΘ ΕΒΔΟΜΑΔΑ ΕΝ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΙ

ΕΤΟΣ Β΄.

10 ΙΟΥΛΙΟΥ 1882.

ΤΕΥΧΟΣ ΚΒ΄.

ΠΕΡΙ ΔΘΑΝΑΣΙΑΣ ΨΥΧΗΣ.

Ὁ ἄνθρωπος ἀνέκαθεν ἐνόησεν ὅτι ὁ ἐπίγειος βίος εἶναι ἀτελής, ὄχι μόνον, διότι περιστοιχίζεται ὑπὸ ἀναγκῶν ταπεινῶν καὶ συμφορῶν ἀπαραιτητῶν, ἀλλὰ πρὸ πάντων διότι εἶναι βραχὺς παραβαλλόμενος μάλιστα πρὸς τὴν ἔκτασιν τοῦ πνεύματος τοῦ διηλεκτῶς προοδεύοντος καὶ τελειομένου. Εἶναι βραχὺς ἐπιτοσοῦτον ὁ ἀνθρώπινος βίος, ὥστε αἱ μὲν κοινωναὶ προέβησαν τῇ ἀληθείᾳ πολὺ, οὐδεὶς ὅμως ἄνθρωπος, ὅσον μεγαλοφυῆς καὶ ἂν ᾗ, ἤρξατο ἅμα καὶ συνεπλήρωσεν ἔργον μέγα. Τοὺς καρποὺς τῶν κόπων γενεᾶς παρούσης δρέπουσιν ἐπερχόμεναι γενεαί, καὶ τὸ συμπόσιον τὸ παρατιθέμενον ὑπὸ τῶν πρεσβυτέρων, ἀπολαμβάνουσιν οἱ νεώτεροι. Ἐκ τούτου καὶ βαρβαρότεροι λαοὶ ἐφαντάσθησαν μέλλοντος βίου εἰκόνα, ἀτελῆ μὲν, ἀλλ' ὅπως δὴποτε μαρτυροῦσαν ὅτι συνηθάνοντο τὴν ἀντίφασιν τῶν δυνάμεων καὶ τῶν προαιρέσεων τοῦ πνεύματος πρὸς τὴν θνητὴν τοῦ σώματος φύσιν. Ἀλλὰ τὴν ἐλπίδα ταύτην διεδέχετο πολλάκις ἀθυμία δεινὴ καὶ δεινὴ ἀπελπισία· πρὸ τρισχι-

λίων περίπου ἐτῶν ὁ Σολομῶν μετ' ἀπαραιλλοῦ δυνάμεως εἶπεν.

«Ὀλίγος ἐστὶ καὶ λυπηρὸς ὁ βίος ἡμῶν καὶ οὐκ ἔστιν ἴσσις ἐν τελευτῇ ἀνθρώπου καὶ οὐκ ἐγνώσθη ὁ ἀναλύσας ἐξ ἔδου. Ὅτι αὐτοσχεδίως ἐγεννήθημεν καὶ μετὰ τοῦτο ἐσόμεθα ὡς οὐχ ὑπάρχαντες· ὅτι καπνὸς ἢ πνοὴ ἐν ῥίσι ἡμῶν καὶ ὁ λόγος σπινθήρ, ἐν κινήσει καρδίας ἡμῶν· οὐ σβεσθέντος, τέφρα ἀποβήσεται τὸ σῶμα, καὶ τὸ πνεῦμα διαχυθήσεται ὡς χαῦνος ἀήρ· καὶ τὸ ὄνομα ἡμῶν ἐπιλησθήσεται· ἐν χρόνῳ καὶ οὐδεὶς μνημονεύσει τῶν ἔργων ἡμῶν. Καὶ παρελεύσεται ὁ βίος ἡμῶν ὡς ἴχνη νεφέλης καὶ ὡς ὀμίχλη διασκεδασθήσεται διωχθεῖσα ὑπὸ ἀκτίνων ἡλίου καὶ ὑπὸ θερμότητος αὐτοῦ βαρυνθεῖσα. Σκιᾶς γὰρ πάροδος ὁ βίος ἡμῶν καὶ οὐκ ἔστιν ἀναποδισμὸς τῆς τελευτῆς ἡμῶν· ὅτι κατεσφραγίσθη καὶ οὐδεὶς ἀνεστράφη. Δεῦτε οὖν, ἀπολαύσωμεν τῶν ὄντων ἀγαθῶν, καὶ χρησώμεθα τῇ κτίσει ὡς νεότητος σπουδαίως· οἴνου πολυτελοῦς καὶ μύρων πλησθῶμεν, καὶ μὴ παροδευσάτω ἡμᾶς ἄνθος ἔαρος· στεφώμεθα ῥόδων κάλυξι, πρὶν ἢ μαρανθῆναι.» Ἡ εἰκὼν αὕτη τῶν φρονημάτων τοῦ ἀνθρώπου τοῦ μὴ πιστεύοντος

εἰς μέλλουσιν ὑπαρξίν καὶ διὰ τοῦτο ἀγωνιζομένου μόνον νὰ πολλαπλασιάσῃ τὴν ἀπόλαυσιν τοῦ παρόντος βίου διὰ τῆς παραδόσεως αὐτοῦ εἰς τὰς ἡδονάς, εἶναι ἡ εἰκὼν τῶν πλείστων σήμερον ἀνθρώπων, οἵτινες καταπληττόμενοι ὑπὸ τῆς περὶ αὐτοὺς ὕλης, εἰς ταύτην μόνον πιστεύουσι καὶ ἐν αὐτῇ ζητοῦσι τὸ ἀγαθόν· ἡ δὲ μελαγχολικὴ ἔκφρασις, δι' ἧς περιβάλλονται τὰ αἰσθήματα τοῦ νεωτέρου κόσμου, ἐκ τούτου ἰδίως προέρχεται, ὅτι ἐστείρευσε ἐν μέρει ἡ ἀναξάντητος πηγὴ τῆς ἐλπίδος εἰς μέλλουσιν ζωὴν· διότι ἀληθῶς εἶναι ἀκατάληπτος ἡ ἐν τῷ κόσμῳ τοῦτο ὑπαρξίς ἅνευ ὑπάρξεως καὶ πέραν τοῦ τάφου. Οἱ δὲ φιλόσοφοι ἐκεῖνοι, οἵτινες κατεπολέμησαν τὰς ὑψίστας καὶ καλλίστας ἐλπίδας τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας ἐνεπνεόντο ὑπὸ τῆς ἀπελπισίας μᾶλλον ἢ τῆς ἐπιστήμης. Οἱ ἐπιχειρήσαντες ν' ἀνακαλύψωσι τὴν ἀθανασίαν καὶ μὴ δυνηθέντες νὰ ἀπαντήσωσιν αὐτὴν ἐν τῇ πλήρει καὶ διαυγεῖ αὐτῆς λαμπρότητι, δὲν ἠθέλησαν νὰ ἀρκεσθῶσιν εἰς τὰ προσετὰ τῷ ἀνθρώπῳ τεκμήρια, ἀλλὰ περιεφρόνησαν καὶ ἠρνήθησαν τὴν ἀθάνατον ψυχὴν λησμονήσαντες τὸ τοῦ Ἀριστοτέλους, ὅτι: « πεπαιδευμένου ἐστὶν ἐπὶ τοσοῦτον τὰ ληθές ἐπιζητεῖν, ἐφ' ὅσον ἡ τοῦ πράγματος φύσις ἐπιδέχεται. »

Ὁ εὐγλωττότερος καὶ ἐπιστημονικώτερος εὐαγγελιστῆς τῆς ἀθανασίας εἶναι ὁ Πλάτων· πρῶτος αὐτὸς ἀνήλθεν εἰς τὰς

ἀπωτάτας τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας κορυφάς καὶ μετ' αὐτὸν οὐδεὶς ἄλλος ἠδυνήθη νὰ προσθήσῃ ἐπιχειρήματα εἰς τὰ ἐπιχειρήματα ἐκείνου· ἀπόδειξις ἀσφαλῆς ὅτι, ἂν ἡ ἀνθρωπότης ψηλαφᾷ ἐν τῇ ὕλῃ, βαδίζει ὅμως μετὰ θάρρους μέχρι τινὸς ἀσφαλῶς ἐν τῇ ἰδέᾳ, καὶ ὅτι ὁ ὕλικὸς κόσμος εἶναι μᾶλλον ξένος, μᾶλλον ἀλλότριος τῷ ἀνθρώπῳ ἢ ὁ ἠθικὸς κόσμος, ὅστις ἀποτελεῖ τὴν ἀτομικότητα ἡμῶν καὶ ὃν ἐτόλμησαν νὰ ἀρνιθῶσιν οἱ ὕλισται.

Ὁ εὐγλωττότερος πολέμιος τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς εἶναι ὁ Ῥωμαῖος Λουκρήτιος, ὁπαδὸς τοῦ Ἐπικούρου ὃν θεοποιεῖ, καὶ πρὸς ὃν ἀφιερῶ τὰς περιπαθεστέρας αὐτοῦ ἀποστροφάς. Μετ' ἀπαρμύλλου ἀληθῶς ἐνθουσιασμοῦ ἀγωνίζεται νὰ ἀποδείξῃ ἐν τῷ Γ' βιβλίῳ τοῦ περὶ τῆς τῶν ὄντων φύσεως ποιήματος αὐτοῦ ὅτι ἡ ἀθανασία δὲν ὑπάρχει· ὅτι ὁ φόβος τοῦ θανάτου ἐγέννησε τὴν ἐλπίδα ταύτην, ὅπως ὁ φόβος ἐγέννησε τοὺς θεοὺς. Σωρεῦει ἐπιχειρήματα ἐπὶ ἐπιχειρημάτων καὶ συμπεράσματα ἐπὶ συμπερασμάτων, καὶ ὅτε ἐπὶ τέλους πεθεταὶ ὅτι ἐκρήμισε τοὺς ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ ἀνθρώπου πόθους καὶ διεσκέδασεν ὡς ὀμίχλην τὰς ἱεράς αὐτοῦ προαισθήσεις, τότε οὐ μόνον δὲν ἀθυμεῖ, οὐ μόνον δὲν φρίττει ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σκότους τοῦ ἐπελθόντος, διότι ἐσθέσθη ἡ δᾶς ἡ φωταγωγοῦσα τὸν ἀνθρώπον ἐν τῷ βίῳ τούτῳ, ἀλλ' ἀπεναντίας πλήρης ἀλαζονείας παραδόξου ἐπιφωνεῖ:

« Τί εἶναι λοιπὸν ὁ θάνατος καὶ διατί τρέμομεν ἐνώπιον αὐτοῦ, ἀφοῦ ἡ ψυχὴ καταστρέφεται μετὰ τοῦ σώματος; ὅπως κατὰ τοὺς πρὶν τῆς γεννήσεως ἡμῶν αἰῶνας εἴμεθα ἀναίσθητοι εἰς τοὺς θορύβους τῆς Ῥώμης, ὅτε οἱ Καρχηδόνιοι ἐπέδραμον κατ' αὐτῆς, ὅτε οἱ ἀέρες τεταραγμένοι ἐκόμιζον τὸν μακρόθεν ἐρχόμενον κρότον τῶν ὄπλων, ὅτε τὸ ἀνθρώπινον γένος ἀνέμενε μετέωρον ἐπὶ γῆς καὶ θαλάσσης, τίνος τῶν δύο λαῶν ἐμελλε νὰ γίνῃ ἔρμαιον, ἐπίσης ὅταν δὲν θὰ ὑπάρχωμεν πλέον, ὅταν ὁ θάνατος διαχωρίσῃ τὰς δύο οὐσίας, ὧν ἡ ἐνωσις ἀποτελεῖ τὴν ζωὴν, θὰ εἴμεθα ξένοι πρὸς τὰ περὶ ἡμᾶς συμβαίοντα καὶ οὐδεὶς θόρυβος θέλει δυνηθῆ νὰ ἐξεγείρῃ ἐν ἡμῖν αἴσθημα ζωῆς.

« Δὲν πρέπει νὰ φοβώμεθα συμφορὰν, ἣν δὲν δυνάμεθα νὰ αἰσθανθῶμεν. Ἄφοῦ ὁ θάνατος τότε ἐπέρχεται, ὅτε κατέστρεψεν ἐν ἡμῖν πᾶσαν συνείδησιν, κωλύων οὕτως εἰπεῖν νὰ αἰσθανθῶμεν αὐτόν, διατί τρέμομεν πρὸς τὸ μορμολύκειον τοῦτο; Τὸ μὴ ὑπάρχον οὔτε εὐτυχές οὔτε δυστυχές δύναται νὰ ᾔηται, καὶ ἐκεῖνος, ὃν αἰώνιος θάνατος ἀπελύτρωσε τῆς ζωῆς, διαφέρει πρὸς τὸν οὐδέποτε γεννηθέντα;

« Διὰ τοῦτο ὅταν ἀκούσῃς ἀνθρώπον παραπονοῦμενον κατὰ τῆς τύχης ἧτις κατεδίκασεν αὐτόν νὰ χρησιμεύσῃ ὡς βορὰ σκωλήκων, πυρός, ζῶων ἀγρίων, ἔσο βέλαιος ὅτι δὲν εἶναι εἰλικρινής. Ὅτι ἡ καρδία αὐτοῦ ταράσσεται ὑπὸ ἀόριστων

φόβων. Λέγει μὲν ὅτι ὁ θάνατος καταστρέφει πᾶν αἶσθημα ἡμῶν, ἀλλὰ δὲν πιστεύει εἰς τὸν λόγον αὐτοῦ· δὲν δύναται νὰ φαντασθῇ ἑαυτὸν θνήσκοντα ὀλοκλήρον καὶ ἄκων καταλείπει πάντοτε σῶον ἐν μέρος τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ. Ὅτε κατὰ τὸν βίον φαντάζεται ὅτι τὸ πτώμα αὐτοῦ θὰ σπαραχθῇ ὑπὸ θηρίων καὶ σαρκοβόρων ὄρνέων, κλαίει διὰ τὴν συμφορὰν ταύτην, ἀλλὰ κλαίει διότι δὲν ἀπογυμνοῦται ἐντελῶς ἑαυτοῦ, διότι δὲν ἀποσπᾶται ἀπὸ τοῦ σώματος, το ὅποῖον ὁ θάνατος κατέρριψε, διότι νομίζεται ὅτι ὑπάρχει εἰσέτι· καὶ ὄρθιος αὐτὸς ζῶν, παρὰ τὰ πλευρὰ τοῦ πτώματος αὐτοῦ, ζωογονεῖ ἔτι τὸ πτώμα τοῦτο διὰ τῆς ἰδίας αἰσθητικότητος· ἀγανακτεῖ λοιπὸν, διότι ἐγεννήθη θνητός· ἀλλὰ δὲν καταλείπει ζῶν ἄλλο ὁμοίωμα τοῦ θανόντος στενάζον διὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ καὶ θρηνοῦν ὄρθιον παρὰ τὸ κατερριμμένον σῶμα.

« Ἀλλὰ, λέγει, ἡ οἰκογένεια, ἧς ἀπετέλουν τὴν εὐδαιμονίαν, ἡ ἐνάρετος σύζυγος τὰ προσφιλή μου τέκνα, τὰ ὅποια ἐπέτων ἐνώπιόν μου διὰ νὰ ἀρπάσωσι τοὺς πρώτους μου ἀσπασμούς καὶ τὰ ὅποια ἐπλήρουν τὴν καρδίαν μου ἀνεκλαλήτου καὶ ἐνδομύχου εὐδαιμονίας, ἡ δόξα ἦν εἰσέτι δὲν ἐπέτυχον πλήρη, οἱ φίλοι, εἰς οὓς δὲν ἠδυνήθη νὰ φανῶ χρήσιμος, ὧς δυστυχῆς ἐγὼ, πάντα ταῦτα θὰ ἀρπαγῶσιν εἰς μίαν στιγμὴν καὶ θὰ ἀπολέσω ἐν κατηραμένη ὥρᾳ πάσας τὰς ἡδονὰς τῆς ζωῆς. — Ἀναμφιβόλως ἀλ-

λά δὲν προσθέτει, ὅτι ὁ θάνατος τοῦ ἀφαιρεῖ καὶ τὴν συνείδησιν ταύτην τῆς ἀπωλείας· μολύβδινος κατέπεσεν ἐπὶ τῶν βλεφάρων σου καὶ ἰδοὺ σὺ εἰς αἰῶνα τὸν ἕπαντα ἀπηλλαγμένος πάσης δούνης. »

Πόθεν ἄραγε ὁ Λουκρήτιος ἤντλει τὴν φοβερὰν ταύτην δύναμιν τοῦ λόγου, καθ' ἣν στιγμὴν ἀπὸ ἀθανάτου καὶ μακαρίου ἀπέδειξεν ἑαυτὸν θνητὸν καὶ ταλαίπωρον; Τὸν ἐνθουσιασμὸν ἐννοοῦμεν εἰς μόνον τὰ εὐγενῆ αἰσθητά, ἀλλὰ πῶς ἦδη ἐγεννήθη ἐν τῷ μέσῳ ἀπελπιστικωτάτης θεωρίας; Προηγουμένως κατέρριψε ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς τὸν Θεόν, ἤδη συντρίβει οὕτως εἰπεῖν τὴν ψυχὴν καὶ ἀντὶ τὴν κλαύσῃ ἐπὶ τῶν καταπληκτικῶν τούτων ἐρειπίων, ἄδει τὰ νικητήρια. "Ὅπως ὁ Βροῦτος κρατῶν ἀνὰ χεῖρας τὸ ξίφος καὶ μέλλων νὰ αὐτοκτονήσῃ ἀνέκραξε μεθ' ὑπερηφανείας: "Ἦδη εἶμαι κύριος ἑμαυτοῦ, — οὕτως ὁ Λουκρήτιος κρατῶν ἀνὰ χεῖρας τὸ ξίφος Ὀλιβεράς φιλοσοφίας καὶ αὐτοκτονώων ἐντῷ μέλλοντι βίῳ ἀλαζονεύεται, διότι ἐγύμνωσεν ἀφ' ἐνός τοὺς οὐρανοὺς ἀπὸ τὸν Δημιουργόν, οὕτινος τὴν ὑπεροχὴν δὲν ὑπέφερον, ἐνθουσιᾷ δὲ ἀφ' ἐτέρου, διότι συνειδῶς ἑαυτὸν ἀθλιώτερον τοῦ σκώληκος τοῦ μὴ ἔχοντος τοῦλάχιστον τὴν συνείδησιν τῆς ἑαυτοῦ ἀθλιότητος, μόνος αὐτὸς πρόκειται νὰ παλαίσῃ ἐν τῷ βίῳ τούτῳ, ἐνάρετος μὲν ἄνευ ἐλπίδος ἀμοιβῆς, μοχθηρὸς δὲ ἄνευ φόβου τιμωρίας.

Ἐπεὶ τὸν πελεμῶν τὴν ἀθανασίαν ἔχει ὑπὲρ

ἑαυτοῦ τὴν φοβερὰν τοῦ θανάτου εἰκόνα, ἥτις ἀπλοῦται ἐνώπιον ἡμῶν σιωπηλῆς, ἀτάραχος, ἀναίσθητος· ἐνώπιον ταύτης ἡ ψυχρὰ λογικὴ εὐχερῶς ἡττάται καὶ ὁ ἐν οἰκίᾳ πένθους εἰσερχόμενος εἰς μάτην θέλει ἀναπτύξει τὰ ἄριστα καὶ εὐγλωττότερα τῶν ἐπιχειρημάτων τοῦ Πλάτωνος καὶ πάσης τῆς μετ' αὐτὸν φιλοσοφίας. Ἡ δούνη εἶναι ἰσχυρὰ καὶ ἀσθενῆς ἢ παραμυθία· ἀλλ' ἄρα γε ἡ δούνη αὕτη δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς πεποιθήσις κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦλάχιστον ἐκείνην, ὅτε τὸ προσφιλὲς ὄν παρὰ τῷ ὁποίῳ εὐρισκόμεθα ἀπολέσθη δι' ἡμᾶς ἐντελῶς; "Ὅχι· βεβαίως· ἀπολέσθη ὁ ἄνθρωπος ὁ μεθ' ἡμῶν ζῶν, ὁ μεθ' ἡμῶν πάσχων καὶ χαίρων, ἀπολέσθη ἡ ἀρμονία ἐκείνη τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος, μετὰ τῆς ὁποίας ἀνεστράφημεν, ἀπολέσθη τελευταῖον ἢ περιπόθητος ἐκείνη μορφή, ἣν ἐξωγοῦναι ἢ ἐνδοῦν ψυχῇ. Θρηνοῦσι μακρὰν ἀποδημίαν, καὶ θέλετε νὰ μὴ θρηνώσι τὴν ἀπωτάτην πασῶν; ἀλλ' ὅτε ὁ πυρετὸς τῆς δούνης σιγάσῃ, ὅτε ὁ νοῦς δ' ἀνθρώπινος δὲν βαρύνεται πλέον ὑπὸ τῆς ὑλικῆς παραστάσεως τοῦ θανάτου, τότε πειθόμεθα ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ σώζῃται ἐτι τὸ προσφιλὲς ἐκεῖνο ὄν καί τιμῶμεν τὴν μνήμην καὶ τὴν κόνην αὐτοῦ καὶ θυσίας καὶ εὐχὰς ἀπονέμομεν αὐτῷ.

Συγκείμεθα ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος. Ψυχὴ εἶναι τὸ ἐν ἡμῖν σχεπτόμενον ὄν, τὸ ὁποῖον συγκοινωνεῖ μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου διὰ τοῦ αἰσθανομένου σώμα-

τος. Τὸν ἐξωτερικὸν κόσμον δὲν δυνάμεθα ν' ἀντιληφθῶμεν εἰμὴ διὰ τῶν αἰσθητηρίων· ἀλλ' ὑπάρχει ἕτερος ἐν ἡμῖν κόσμος ἀνεξάρτητος τῶν αἰσθητηρίων καίτοι πολλάκις ρυθμίζων αὐτὰ, ἀνεξάρτητος τῶν αἰσθητηρίων καίτοι πολλάκις ἐξεγειρόμενος ὑπ' αὐτῶν. Ἐκτός τούτου ὑπάρχουσι φαινόμενα σώματος καὶ φαινόμενα συνειδήσεως· τὸ σῶμα εἶναι στερεὸν ἢ ἀερῶδες ἢ ὑδατῶδες· ἔχει ὄσμιν ἢ εἶναι ἄοσμον, κατέχει μείζονα ἢ ἐλάσσονα χῶρον, ἔχει σχῆμα τοιοῦτον ἢ τοιοῦτον, βλέποντες δὲ εἰς τὸν ἐξωτερικὸν κόσμον μίαν ἢ πολλὰς ἐκ τῶν ἰδιοτήτων τούτων τῶν σωμάτων ἀποδίδομεν αὐτὰς εἰς ὠρισμένον σῶμα ἢ εἰς ὠρισμένον εἶδος σωμάτων, ἀλλ' ἢ ἐν ἡμῖν δύναμις ἢ διακρίνουσα τὴν δεῖνα ἢ δεῖνα ἰδιότητα καὶ ἢ ὀρίζουσα αὐτήν, ἢ λογικὴ ἐν ἄλλαις λέξεσι δύναμις, ἢ ἀποφαινομένη περὶ τῆς δεῖνος ἢ δεῖνος ἰδιότητος τοῦ σώματος δὲν παρουσιάζει πλέον τὰ προσόντα τῆς ὕλης. "Ὅταν φέρωνται ἐνώπιόν μου δύο ἄνισα τεμάχια ξύλου, διακρίνω ἀμέσως ὅτι πρόκειται περὶ δύο σωμάτων, ὧν τὸ ἐν εἶναι μείζον τοῦ ἐτέρου· ἀλλ' ἢ κρίσις αὕτη περὶ τοῦ ἀνίσου ἢ γενομένη ἐν τῇ συνειδήσει ἐμοῦ εἶναι ἐπίσης φαινόμενον, φαινόμενον ὅμως οὐχὶ σώματος ὑλικοῦ. Ἡ βούλησις εἶναι ἰδιότης σώματος; πάντα τὰ φαινόμενα τῆς συνειδήσεως εἶναι ἰδιότητες αὐλοῦ ὄντος· ἀλλὰ μόνον ἢ ὕλη καταστρέφεται, ἄρα τὸ ἐν ἡμῖν αὐλοῦ ὄν δὲν καταστρέφεται.

Τὸ σῶμα διαιρεῖται, καὶ διαιρεῖται ἐπ' ἄπειρον· ἐπὶ σώματος τί ἀπλοῦστερον τοῦ ἡμίσεως, τοῦ τετάρτου, τοῦ ὀγδοῦ, τοῦ μυριστοῦ αὐτοῦ; ἀλλὰ τὸ ἐν ἡμῖν ὄν τὸ ἀποτελοῦν τὴν ἀτομικότητα ἡμῶν ἢ ὑπάρχει ἢ δὲν ὑπάρχει· εὐχερῶς φαντάζομαι τὸ τέταρτον καὶ τὸ ὀγδοὺν λίθου, ἀλλ' οὐδεὶς ποτε ἐφαντάσθη τὸ ἡμισυ καὶ τὸ τέταρτον ἠθικῆς ἀτομικότητος. Ὁ ἄνθρωπος δύναται ν' ἀπολέσῃ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, τὴν βίνα καὶ τὰ ὄτα, ἀλλὰ τὸ ἐν αὐτῷ ἠθικὸν ὄν ὑπάρχει πᾶν καὶ καταστρέφεται μὲν παντελῶς ὑπὸ τοῦ κόσμου τούτου, ἀλλὰ δὲν διαιρεῖται· τὸ αὐλοῦ μόνον δὲν διαιρεῖται, δὲν ἀποσυντίθεται, ὅτι δὲ δὲν ἀποσυντίθεται καὶ δὲν διαιρεῖται εἶναι ἀθάνατον.

Ἐπεὶ ὁ Καρτέσιος εἶπε: Cogito ergo sum· αἰσθάνομαι ὅμως ἑμαυτὸν ἀτελεῖ καὶ πεπερασμένον· ἀλλ' ὁ ἀποφαινομένος περὶ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἀτελείας καὶ τοῦ πεπερασμένου αὐτοῦ ἔχει τὴν συνείδησιν τοῦ τελείου καὶ τοῦ ἀπείρου· ἀτέλεια καὶ πεπερασμένον, τελειότης καὶ ἄπειρον εἶναι ἔννοιαι σχετικαί, αἰτινες ἢ ὑπάρχουσιν ἀμοιβαίως ἢ δὲν ὑπάρχουσιν ποσῶς. Τὸ ὄν, τὸ ἔχον ἐν ἑαυτῷ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀπείρου καὶ τοῦ τελείου ἔχει ἐν ἑαυτῷ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ· ἀλλὰ τοῦ ὑπερτάτου ὄντος αἱ ἰδιότητες δὲν δύνανται νὰ ἐννοηθῶσιν εἰμὴ ὑπὸ ὄντος ἀθανάτου.

"Ὅτι ὑπάρχει ἠθικὸς νόμος οὐδὲ αὐ-

τοί οί ὑλισταί ἠρνήθησαν, ἀλλὰ τὸ κῦ-
ρος τοῦ ἠθικοῦ νόμου εἶναι ἢ ποιὴν ἄ-
νευ τῆς ποιῆς ὁ ἠθικός νόμος εἶναι γράμ-
μα νεκρόν· οἰαδήποτε καλὴ πράξις συν-
επάγεται ἀπαραιτήτως ποιῆν· ἀλλ' οἱ
μὲν ἄνθρωποι παιδεύουσιν εἰς στενότερον
τῆς ἠθικῆς κύκλον, ἢ δὲ τύψις τῆς συνει-
δήσεως δὲν εἶναι ποιὴν, εἶναι προαίσθημα
ποιῆς καὶ ἐν μόνον ἔγκλημα μένον ἀ-
τιμώρητον ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, ἐὰν πρὸς
στιγμὴν δὲν παραδεχθῶμεν καὶ μέλλον-
τα βίον, ἀνατρέπει τὸ κῦρος τῆς ἠθι-
κῆς, τουτέστιν αὐτὴν τὴν ἠθικὴν, κατ' ἀ-
νάγκην ἄρα ὑπάρχει βίος ἕτερος, ἐν ᾧ
συμπληροῦται τὸ κῦρος τοῦ ἠθικοῦ νόμου.
Καὶ μήπως ἡ ἀρετὴ ἀντισμείβεται πάντο-
τε ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ; Πόσαι ἀρεταὶ
ἔρχονται καὶ παρέρχονται ἄγνωστοι, ἢ
καὶ καταφρονούμεναι! Πόσαι θυσίαι γί-
νονται, δι' ἃς οὐδ' αὐτὸς ὁ θυσιαζόμενος
δύναται νὰ αἰσθανθῇ τὴν εὐδαίμονα χα-
ρὰν τοῦ ἐναρέτου! Ποία ἢ ἀμοιβὴ τῶν
τριακοσίων; Ποία ἢ ἀμοιβὴ ἐκείνων,
οἵτινες θυσιάζουσι τὴν ζωὴν αὐτῶν ὑπὲρ
τῆς πατρίδος! Ἡ δόξα καὶ ἡ ὑστεροφη-
μία! ἀλλ' εἰς ταῦτα κωφεύει ὁ χοῦς αὐ-
τῶν! ἡ δόξα καὶ ἡ ὑστεροφημία εἶναι
σκιὰ τῆς ἄλλης ἐκείνης ἀθανασίας, ἣτις
ἀποδίδει τὸ βραβεῖον εἰς τὴν ψυχὴν τὴν
ἀγωνισθεῖσαν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Ἡ
ὑπάρχει ἀθανασία, ἢ ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ κα-
κία εἶναι λέξεις κεναὶ ἐννοίας καὶ ὁ ἠθικός
νόμος χίμαιρα.

Ἡ συνείδησις ἡμῶν ἀποτροπιάζεται

τὸν θάνατον· αἴσθημα ἀναγκαῖον καὶ αὐ-
θόρμητον οὐχὶ ἀλγεινῆς μόνον ἐντυπώ-
σεως, ἀλλὰ καὶ φρίκης ἐγείρεται ἐν τῇ
καρδίᾳ ἡμῶν ἐπὶ τῇ θέᾳ θανάτου· ἢ συν-
εἰδησις δὲν δύναται νὰ συνοικειωθῇ πρὸς
τὴν ἡμερίαν τοῦ θανάτου καὶ δὲν θέλει
κᾶν νὰ πιστεύσῃ πολλάκις εἰς αὐτόν.
Φαντάζεται ὅτι ἀπατάται, ὅτι βλέπει
πικρὸν ὄνειρον, καὶ ὅτι ἐκεῖνος, δὲν νο-
μίζει διὰ παντός ἀπολεσθέντα, ἰδοὺ θὰ
ἐγερθῇ μετ' ὀλίγον. Τὸ αὐθόρμητον καὶ
ἀναγκαῖον τοῦτο αἴσθημα ἀποδεικνύει ὅτι
ἢ ἔμφυτος συνείδησις καταδικάζει τὸν
θάνατον καὶ θεωρεῖ αὐτόν κακόν, θεωρεῖ
αὐτόν ἔγκλημα διαπραττόμενον ὑπὸ τῶν
νόμων τῆς φύσεως κατὰ τοῦ ἀνθρώπου.
Ἄλλ' οἱ νόμοι τῆς φύσεως εἶναι σοφώ-
τατοι καὶ δικαιοτάτοι· δὲν εἶναι δυνατόν
νὰ διαπράττωσι τὸ κακόν. Ἡ συνείδησις
ἡμῶν καταδικάζει τὸν φονέα, ἀλλ' ὁ φο-
νεὺς τιμωρεῖται ὑπὸ τε τοῦ ἠθικοῦ καὶ
τοῦ θετικοῦ νόμου καὶ ἀνορθοῦται ἢ ἀδι-
κία διὰ τῆς ποιῆς· ἢ συνείδησις ἡμῶν
καταδικάζει τὴν φύσιν, ἀλλὰ τίς καὶ πῶς
ἀνορθοῖ τὴν ἀδικίαν; Ἡ λοιπὸν ὑπάρχει
ἀθανασία καὶ ὁ θάνατος εἶναι ἀπλὴ με-
τάβασις, ἢ ὁ μέγιστος τῶν ἀδικούντων
εἶναι ἢ φύσις, ἢτις ἐν τούτοις διέπει τὰ
πάντα ἀναλλοίωτος καὶ ἀτάραχος. Ἡ δὲ
συνείδησις αὕτη, ὅτι ὁ θάνατος εἶναι ἀν-
τίφασις τῶν δυνάμεων ἡμῶν πρὸς τὴν φύ-
σιν τότε ἰδίως ἐξεγείρεται, ὅτε ἐνῶ ἀνε-
στράφημεν, ἐνῶ ἐθαυμάσαμεν μεγαλοφυᾶ
ἄνδρα, δαιμόνιον πνεῦμα, αἴφνης μάθω-

μεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἐξεμέτρησε τὸ
ζῆν. Ἡ καρδία ἡμῶν δυσπιστεῖ ἐπὶ το-
σοῦτον, ὥστε ἐπὶ μακρὸν χρόνον δὲν δύ-
νεται νὰ πεισθῇ ὅτι ἢ μεγαλοφυᾶ ἐ-
κείνη μετεβλήθη εἰς χοῦν. Ἐπὶ ἐξόχων
ἀνδρῶν, ὧν αἱ ἠθικαὶ καλλοναὶ καὶ ἡ ἀ-
θάνατος φύσις ὑπερέχουσιν, εἶναι ἐπόμε-
νον νὰ φαίνεται ζωηρὰ ἢ ἀντίφασις· καὶ
μόνον τότε ἢ ἀνωμαλία ἐκείνη ἐκλείπει,
ὅτε πεισθῶμεν ὅτι ἀπωλέσθη ἢ μορφή καὶ
τὸ σῶμα αὐτῶν, ἀλλὰ διασώζεται ἐτι
ἢ ἀθάνατος αὐτῶν φύσις.

(ἔπεται τὸ τέλος.)

ΟΙ ΙΠΠΟΔΡΟΜΙΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ
ΚΑΙ Η ΣΤΑΣΙΣ ΤΟΥ ΝΙΚΑ
ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

(συνέχ. ἴδε προηγ. φύλλον.)

Τὴν νύκτα τοῦ σαββάτου πρὸς τὴν Κυ-
ριακὴν, ἦτις ἦτο ἢ 18 Ἰανουαρίου, δει-
νὴ ἐπεκράτει ἐν τοῖς ἀνακτόροις ἀμηχαν-
νία. Ὁ Ἰουστινιανὸς βλέπων ὅτι οὔτε
διὰ τῶν παραχωρήσεων οὔτε διὰ τῆς βίας
κατώρθωσε νὰ παύσῃ τὴν στάσιν, περι-
ῆλθεν εἰς τὴν ἐσχάτην ἀθυμίαν· καὶ ἐπι-
βιάσας εἰς πλοῖον πάντα τὰ πολυτίμα
σκεύη ἠτιμάζετο νὰ φύγῃ εἰς Ἡράκλειαν

τῆς Θράκης, ἐπὶ ἐλπίδι νὰ ἀνακτήσῃ διὰ
τῶν ἐπαρχιῶν τὴν πρωτεύουσιν. Ἡ ἐλ-
πίς ἦτο ματαία· διότι ἂν ἐφευγεν, ὁ νέος
βασιλεὺς δὲν ἤθελον προχειρίσει οἱ στα-
σιασταὶ ἐμελλε πολὺ πιθανώτερον νὰ γί-
νῃ διὰ τῆς πρωτεύουσας κύριος τῶν ἐ-
παρχιῶν. Ἡ περὶ φυγῆς λοιπὸν ἀπόφα-
σις ἦτο ὀλεθρία· καὶ ὁμοῦ πάντες οἱ πε-
ρὶ αὐτὸν ἐπεδοκίμαζον τὴν ἀπόφασιν ταύ-
την, πάντες πλὴν δύο, τοῦ Βελισαρίου
καὶ τῆς Θεοδώρας. Αὐτοὶ ἔσωσαν τὸν Ἰ-
ουστινιανὸν κατὰ τὴν κρίσιμον ἐκείνην
στιγμὴν. Καὶ κυρίως εἶπε ἢ Θεοδώρα
μᾶλλον ἢ ὁ Βελισάριος. Ὁ Βελισάριος,
ὧν τότε ἐν ἀκμῇ τῆς ἡλικίας, δὲν εἶχε
μὲν ἐτι διαπράξει τὰ λαμπρὰ ἐν τῇ Δύ-
σει κατορθώματα, ἀλλὰ μέγα ἤδη ἐκτή-
σατο ὄνομα ἐνεκα τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ
θριάμβων. Ἰστάμενος παρὰ τῷ Ἰουστι-
νιανῷ ἠγανάκει διὰ τὴν γενομένην ἀπό-
φασιν τῆς ὑποχωρήσεως. Ἡ πεποιθήσις
τοῦ ἦτο ὅτι ἢ βασιλεία ἠδύνατο νὰ σωθῇ
καὶ ὅτι εἰς πᾶσαν περίστασιν αἰσχρὸν
ἦτο νὰ ἐνδώσωσιν ἀμαχητί. Ἄλλ' ὁ ἄν-
θρωπος αὐτὸς ὁ ἀτρόμητος ἐν τοῖς πε-
δίοις τῆς μάχης, ἦτο συνεσταλμένος ἐν
τοῖς συμβουλίαις, καὶ δὲν εἶχε τὸ θάρ-
ρος νὰ ἀντιταχθῇ εἰς τὸν Ἰουστινιανόν.
Τότε ἠγέρθη ἢ μεγαλόφρων Θεοδώρα. «Καὶ
ἂν, εἶπεν, ἢ φυγὴ ἤθελεν εἶναι ὁ μόνος
τῆς σωτηρίας ἡμῶν τρόπος, πάλιν ἤθε-
λον νομίσει αὐτὴν ἀσύμφορον. Ὁ ἄνθρω-
πος ἐγεννήθη ἵνα ἀποθάνῃ, ὁ δὲ βε-
βασί· λευκῶς δὲν πρέπει ποτὲ νὰ

ἀνεχθῆναι νὰ γίνῃ φυγάς. Μὴ γένοιτο νὰ ἴδω ἑμαυτὴν ἀπογεγυμνωμένην τῆς ἀλουργίδος ταύτης, μηδὲ νὰ ζήσω τὴν ἡμέραν ἐκείνην, καθ' ἣν θέλουσι παύσαι προσαγορευόντες με Δέσποιναν. Ἐὰν θέλῃς, ὦ βασιλεῦ, νὰ σωθῆς, οὐδὲν τούτου εὐκολώτερον· χρήματα ἔχομεν πολλὰ καὶ ἰδοὺ ἡ θάλασσα, ἰδοὺ τὰ πλοῖα. Συλλογίσου ὅμως μήπως διασωθεῖς, θεωρήσης ἐπὶ τέλους ὅτι ὁ θάνατος ἦτο προτιμότερος τοιαύτης σωτηρίας. Τὸ κατ' ἐμὲ ἀποδέχομαι τὸ ἀρχαῖον ἐκεῖνο λόγιον, ὅτι καλὸν ἐντάφιον ἡ βασιλεία ἐστίν. » Εἰς τοὺς λόγους τούτους οὐδεὶς ἐτόλμησε νὰ ἀντεῖπῃ, οὐτε αὐτὸς ὁ Ἰουστινιανὸς, ὅστις, ἂν ἐφοβεῖτο τὸν ὄχλον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἠύλαβετο ὅμως πολὺ μᾶλλον τὸ βλέμμα τῆς Θεοδώρας· ὅθεν ἀπεφασίσθη νὰ μείνωσιν ἀγωνιζόμενοι ὑπὲρ τῶν ὄλων. Ἡ βασιλικὴ φρουρὰ ἀμφεταλαντεύετο εἰσέτι. Ἄλλ' ὁ Βελισάριος εἶχε πᾶσαν πίστιν εἰς τοὺς ἀξιωματικοὺς καὶ τοὺς στρατιώτας, οἵτινες πρὸ μικροῦ εἰσέτι εἶχον ἀγωνισθῆ μετ' αὐτοῦ κατὰ τῶν Περσῶν εἰς τὰ πεδία τῆς Μεσοποταμίας. Πλὴν τούτου δὲ συνέπεσε νὰ ἦναι τότε ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁ στρατηγὸς τῶν Ἰλλυριῶν Μοῦνδος μετὰ σώματος τινος Ἐρούλων, εἰς οὗς εἶχε πλήρη πεποιθήσιν. Οἱ δὲ δύο ἐκεῖνοι ἄνδρες ὑπέσχοντο τῷ βασιλεῖ νὰ φέρωσιν αὐτὸν εἰς τὸν ἵππόδρομον, καὶ ἢ νὰ καταβάλωσι τὴν στάσιν, ἢ νὰ ἀποθάνωσιν ὑπὲρ αὐτοῦ μαχόμενοι.

Καὶ ἦτο καιρὸς τῇ ἀληθείᾳ νὰ γίνῃ τι γενναῖον καὶ ὀριστικὸν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῆς τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἀρχῆς, διότι ἡ στάσις αὕτη, ἢ ἀπὸ εὐτελῶν αἰτιῶν καὶ μικρῶν ἀξιώσεων κατὰ τὸ φαινόμενόν ἀρξαμένη, ἔλαθεν ἤδη ὄλως ἀνατρεπτικὸν χαρακτῆρα. Τὴν πρωίαν τῆς 18 ὁ ὄχλος μαθὼν ὅτι ὁ Ὑπάτιος καὶ ὁ Πομπήσιος ἐξῆλθον τῶν ἀνακτόρων, συνέρρευσε περὶ τὴν οἰκίαν τοῦ πρώτου καὶ ἀνηγόρευσαν αὐτὸν βασιλέα. Ἡ σύζυγος τοῦ Ὑπατίου, ἡ χρηστὴ καὶ συνετὴ Μαρία, ὡς ἂν προβλέπουσα τὸ οἰκτρὸν τοῦ δράματος τούτου τέλος, ἠγωνίσθη ἐκ παντὸς τρόπου νὰ ἀποφύγῃ τὴν ὀλεθρίαν ἐκείνην τιμὴν· ὁ δὲ Ὑπάτιος αὐτὸς, ἄνθρωπος ἀσθενοῦς ὡς φαίνεται, χαρακτῆρος, κατ' ἀρχὰς ἐζήτησε μὲν νὰ ἀντισταθῆ εἰς τὰς ἀξιώσεις τῆς στάσεως, μετ' οὐ πολὺ ὅμως ἐνθαρρυνθεὶς ὑπὸ τῶν περιπετειῶν αὐτῆς, παρίσταται προθύμως δεχόμενος τὰς προσρήσεις τῶν ὀπαδῶν, καὶ ἐπὶ τέλους ἠέλησε νὰ πείσῃ τὸν Ἰουστινιανὸν ὅτι οὐδὲν ἄλλο ἔπραξεν ἢ νὰ διευκολύῃ τὴν καταστροφὴν τῆς ὀχλαγωγίας. Ὅπως δὲ ποτε εἶτε ἐκὼν εἶτε ἄκων, ἀπῆλθεν ὑπὸ τοῦ πλήθους δορυφορούμενος εἰς τὴν ἀγορὰν ἦτοι πλατεῖαν τοῦ Κωνσταντίνου, ὅπου ἐν ἐλλείψει διαδήματος καὶ τῶν ἄλλων κοσμημάτων, δι' ὧν περιεβάλλοντο κατὰ νόμον οἱ βασιλεῖς, ἐπέθηκαν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, οἱ περὶ αὐτὸν χρυσοῦν τινα στρεπτὸν, καὶ ἀνηγόρευσαν βασιλέα. Ἐν τῷ ἅμα δὲ συνέρρευσαν περὶ

αὐτὸν ἅπαντες οἱ συγκλητικοί, ὅσοι δὲν ἦσαν παρὰ τῷ Ἰουστινιανῷ ἐν τοῖς ἀνακτόροις, καὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν προέτειναν νὰ φραπῶσιν ἀμέσως ἐπὶ τὰ βασίλεια. Ἄν τούτο ἐγίνετο, κατελύετο ἴσως τὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ κράτος, διότι ἡ ταλαντευομένη βασιλικὴ φρουρὰ ἠδύνατο νὰ ἀνοίξῃ τὰς πύλας εἰς τοὺς στασιαστὰς. Κατ' εὐτυχίαν τοῦ Ἰουστινιανοῦ ὁ Ὑπάτιος καὶ οἱ περὶ αὐτὸν, οὐ μόνον τὸ τολμηρὸν τούτο ἔργον δὲν διέπραξαν, ἀλλὰ ἀπεφάσισαν νὰ ἀπέλθωσιν εἰς τὸν ἵππόδρομον· ἡ δὲ συμπύκνωσις αὐτῶν ἐν τῷ χώρῳ τούτῳ, ὅπου εὐχερῶς ἠδύνατο νὰ περιζωσθῶσι, καὶ ὡς ἐν δικτύῳ τινὶ νὰ συλληφθῶσιν, ἐφάνη τσαῦτον παράδοξος καὶ ἀσύνητος, ὥστε πολλοὶ τῶν τότε ὑπόπτεισαν βραδύτερον, ὅτι ὁ Ὑπάτιος δὲν ἐπολιτεύθη οὕτω, εἰμὴ διὰ νὰ παραδώσῃ εὐχερέστερον τοὺς στασιαστὰς εἰς χεῖρας τοῦ Ἰουστινιανοῦ.

Τὴν στιγμὴν ταύτην ἐξῆλθεν ἐκ τῶν ἀνακτόρων ὁ Ἰουστινιανὸς μετὰ τοῦ Βελισαρίου καὶ τοῦ Μοῦνδου, τῶν περὶ αὐτῶν συγκλητικῶν καὶ τρισχιλίων καλῶς γυμνασμένων καὶ πιστῶν στρατιωτῶν, καὶ ἐπλησίασεν εἰς τὸν ἵππόδρομον. Τὸ συνωθούμενον ἐκεῖ ἀπειράριθμον πλῆθος, εἶτε οἰκοθεν, ὅπως συμβαίνει ἐνίοτε εἰς παρομοίας περιστάσεις εἶτε ὑπὸ ἀποστόλων τῆς αὐλῆς ραδιουργούμενον, εἶχεν ἀρχίσει νὰ διχονοῆ. Καὶ ὅτε ἠκούσθη μάλιστα ὅτι προσέρχεται ὁ Ἰουστινιανὸς μετὰ δυνάμεως ἰκανῆς, τινὲς ἐκ τῶν τοῦ Βενέτου μέρους ἀνέκραξαν· « Ἰουστινιανὲ Δύ-

γουστε, τοῦ βίνικας· Κύριε, σῶσον, Ἰουστινιανὸν τὸν βασιλέα, καὶ Θεοδώραν τὴν Δύγουσταν » Ἐντεῦθεν δὲ ἐπῆλθε ῥῆξις μεταξὺ τῶν στασιαστῶν, καὶ οὕτως εὗρον αὐτοὺς ἔχοντας ὁ Βελισάριος καὶ ὁ Μοῦνδος ὅτε ἐνέβαλον εἰς τὸν ἵππόδρομον, ὁ μὲν διὰ τῆς βενετίου λεγομένης σιοῦας, ὁ δὲ διὰ τῆς νεκρᾶς καλουμένης πύλης. Ἡ ἀντίστασις δὲν ἠδύνατο νὰ ἀποβῆ σπουδαία. Περὶ τὸν Ὑπάτιον ὑπῆρχον ὀλίγοι ὀπωσοῦν καλῶς τεθωρακισμένοι καὶ τεταγμένοι ἄνδρες· τὸ δὲ μέγα πλῆθος ἔφερε μὲν ὄπλα τινὰ, ἀλλ' ἐν οὐδενὶ κόσμῳ συναθούμενον, καὶ πρὸς ἀγῶνα ἐκ παρατάξεως παντάπασιν ἀνεπιτήδειον, εἶχε περιέλθει, ὡς πρὸ ὀλίγου εἴπομεν, καὶ εἰς ἐμφύλιον ῥῆξιν. Ὅθεν ἅμα ὤρμησαν ὁ Βελισάριος καὶ ὁ Μοῦνδος, ἡ μάχη ἐτρέπη εἰς ἀπλὴν σφαγὴν· ἦτις μηδεμίαν ποιῶσα διάκρισιν μεταξὺ Βενέτων καὶ Πρασίνων, διήρκεσεν ἐπὶ ὥρας πολλὰς, καὶ ἐπήνεγκεν, ὡς βεβαιούσι, τὸν θάνατον τριάκοντα χιλιάδων ἀνθρώπων. Συνελήφθησαν δὲ καὶ ὁ Ὑπάτιος καὶ ὁ Πομπήσιος καὶ ὁ Πρόβος καὶ οἱ πλείστοι τῶν ἐπιφανεστέρων αὐτῶν ὀπαδῶν, ἐξ ὧν τὴν ἐπιούσαν ὁ μὲν Ὑπάτιος καὶ ὁ Πομπήσιος ἐθανατώθησαν, πολλοὶ δὲ ἔτεροι ἢ ἐξωρίσθησαν ἢ ἄλλως ἐτιμωρήθησαν, ὁ δὲ Πρόβος τοῦ ὁποῖου ἡ ἀποκοίσις ἐνομίσθη εἰλικρινεστέρα, ἠξιώθη τῆς βασιλικῆς χάριτος.

(ἐκ τῆς ἱστ. τοῦ Ἑλλ. ἔθνους Παπαρηγοῦ.)

ΤΑΞΕΙΔΙΟΝ ΠΡΟΣ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΙΝ

Ὁ ἀτυχῆς Κ. Ι. Πετεφρῆς ἀπὸ ἐξ ἡ-
δη μηνῶν βιαζόμενος ὑπὸ τῆς συζύγου
του, ὅπως μεταβῶσι πρὸς διασκέδασιν ἐκ
Παρισίων πρὸς Λονδῖνον καίτοι ἐπὶ πο-
λὺ ἀντέσχε, διότι ἐνθυμεῖτο τί πρὸ χρό-
νων ὑπέφερε κατὰ τὴν εἰς Ἰταλίαν ἐκ-
δρομὴν των, ἠναγκάσθη ὁμως ἐπὶ τέλους
νὰ ὑπέικη, καὶ δὴ ἐπιβιβασθέντες ἀφι-
κνοῦνται περὶ τὴν ἐσπέραν εἰς Λονδῖνον
καὶ μεταβάντες εἰς ξενοδοχεῖον δαιπνοῦ-
σιν, ἀναπαύονται καὶ κατακλίνονται.

ΠΡΩΤΗ ΝΥΞ. — ΕΝ ΛΟΝΔΙΝῳ

Κα. Πετεφρῆ, ἐκύτταξες, ἀπὸ κάτω ἀπὸ
τὴν κλίνην;

Κος. Διαιτί;

Κα. Γιὰ κλέφτες. Νομίζεις πῶς θὰ
κοιμηθῶ εἰς ξένην κλίνην χωρὶς νὰ λά-
θω καλὰ τὰ μέτρα μου; Σὲ βεβαιῶ ὅτι
δὲν θὰ κλείσω ἴματι ὅλην τὴν νύκτα.
(Ζωηρῶς) Νά! νά! δὲν ἀκοῦς κάτι θό-
ρυβον;

Κος. Ὁ κτύπος τοῦ ὠρολογίου μου εἶ-
ναι.

Κα. Καὶ ἐγὼ σοῦ λέγω ὅτι ὑπάρχει
ἄνθρωπος κάτω ἀπ' τὴν κλίνην.

(Ὁ Πετεφρῆς νωχελῶς ἐγειρόμενος
παρατηρεῖ ὑπὸ τὴν κλίνην.)

Κα. Ἦτο περιττὸν νὰ σηκωθῆς ἀφοῦ
θὰ τὸ ἔκαμες τόσον ἄνοστα ἄνοστα. Ἄχ!
οὔτε κρύπτεις τοῦλάχιστον λιγάκι τὴν
θηριώδη ἐπιθυμίαν σου τοῦ νὰ με ἰδῆς δο-

λοφονημένην.

Κος. Γιὰ νὰ σοῦ πῶ! θὰ ἔκαμνες κα-
λὰ νὰ ἄφινες αὐτὸν τὸν διαλοχαρα-
κτῆρά σου στὸ σπῆτι. . . (Χασμᾶται)
Οὐάχ! οὐάχ!

Κα. Ναὶ ναί. Χασμοῦ χωρὶς νὰ ἴντρέ-
πῃς διόλου· νὰ κοιμηθῆς μονάχο λογα-
ριάσεις. Καὶ ὁμως κάθε ἄλλος εἰς τὴν
θέσιν σου θὰ ἀγρυπνοῦσε διὰ νὰ φυλάττῃ
τὴν δυστυχῆ του σύζυγον ποῦ τὴν κατα-
θασανίζει ἡ θάλασσα. Ἐσὺ δὲν θέλεις νὰ
ἐννοήσῃς τί θέλει νὰ πῆ ἄρρωστος. Εἶναι
θαῦμα πῶς ἐγλύτωσα· τόσον ἄσχημα μὲ
εἶχε πηγάσει ἡ θάλασσα, ὥστε ἦλθε στιγ-
μῆ, ποῦ ἐπεθύμησα νὰ μ' ἔρριχναν μέσα
τῆς νὰ πνιγῶ.

Κος. (ἀμφιβάλλον) Ἔ! Ἔ!

Κα. Μάλιστα, μάλιστα, ἐννοῶ τῆσημαί-
νειαυτὸ τὸ εἶ! εἶ! βέβαια δὲν θὰ ἀντετάσῃσο
διόλου εἰς ἓνα τέγγιο πράγμα, δὲν εἶναι ἔ-
τσι; Ἴσως δὲ καὶ αὐτὸς νὰ ἦταν ὁ μόνος
σκοπόςσου! . . . Ἀνδὲν ἤτον ἐκείνουσὸ καπε-
τὰν Κόκκινος. . . Πραγματικῶς ὅσαι γυ-
ναῖκες περνοῦν εἰς τὴν Ἀγγλίαν πρέπει νὰ
τόνδοξάζουν· πῶς περιποιεῖται τὰς ἐπιθάτι-
δας. Ἴδου ἄνθρωπος ποῦ πρέπει νὰ ὑπερη-
φανεθῆς νὰ ἦσαι γυναῖκά του! Δὲν ἤξεύ-
ρω πῶς θὰ κατέβαινα κάτω εἰς τὴν κάμαρα
χωρὶς ἐκεῖνον, ὅτε μ' ἐπῆρσεν ἡ θάλασσα.

Κος. Καὶ γιατί δὲν με εἰδοποιῶσες;

Κα. Νὰ σὲ εἰδοποιήσω λέγει! καὶ ἦ-
το δύσκολον νὰ με ἰδῆς; Βέβαια σὺ προ-
τιμοῦσες νὰ μοῦ κάμῃς τὸν ναύτην, νὰ
πᾶς στὴν πύρα καὶ νὰ φουμάρῃς μαζὺ

μ' ἐκείνους καὶ νὰ πῆς τὴν μαστιχοῦ-
λά σου! Ὅσον ἄρρωστη καὶ ἂν ἦμην σ' ἔ-
θλεπον ποῦ εἶχες ὅλην τὴν μύτη βουτη-
μένη μέσ' στὸ ποτήρι, καὶ ἔπινες ἐκεῖ
εἰς ὑγείαν τῶν ἄλλων, ἐνῶ ἐγὼ παρέ-
διδον τὸ πνεῦμα! Ἔλα καὶ μὴ θέλῃς νὰ
δικαιολογηθῆς μ' αὐτὰ τὰ οὐρλιάσματά
σου. Λησμονεῖς ὅτι δὲν εἶσαι πλέον εἰς
Παρισίους ὅπου εἶναι συνειθισμένοι πλέον
εἰς τὸν μοναδικὸν χαρακτῆρά σου; . . .
Πραγματικῶς πόσον ἐκίνησα τὸν οἶκτον
τῶν ἄλλων γυναικῶν ἐκεῖ μέσα στὴν
κάμαρα! Οὔτε μὴ ψυχὴ ποῦ νὰ ῥω-
τᾶ γιὰμένα! ἐνῶ ὅλων ἐκείνων οἱ σύ-
ζυγοὶ ἔστεκαν εἰς τὴν θύραν καὶ ἐφύ-
λαττον μὲ ἀνυπομονησίαν! Ἄχ! πόσον
προσεβλήθη τότε ἡ συζυγικὴ μου φιλο-
τιμία!

Κος. Τριάντα φορές κατέβηκα γιὰ νὰ
σὲ ἰδῶ.

Κα. Ψεύδῃσαι! Ἀκόμη καὶ τὴν στιγ-
μὴν ποῦ ἤμουν ὅλως διόλου ἄσχημα καὶ
δὲν ἔθλεπα τί γίνεται τριγύρω μου, πα-
ρετήρησα πολὺ καλὰ ὅτι δὲν ἦσουν ἐκεῖ.

Κος. Ἄντι νὰ κάθῃσαι καὶ νὰ μοῦ λῆς
τέγγιους παραλογισμοὺς, πόσον καλλίτε-
ρα θὰ ἔκαμνες νὰ σκάσῃς.

Κα. Νὰ σκάσω! Ὅχι δὲν θὰ σκάσω!
Μ' ἔβγαλες καὶ με τράβηξες μακρὰν ἀπ'
τὸ σπῆτι μου. . . μ' ἔκαμες ἄρρωστη
. . . με γυρᾶς ἐδῶ κ' ἐκεῖ στὰ ξένα,
καὶ νὰ μὴ παραπονεθῶ; Πηγὸς ἔξερει
τί ἄλλα με περιμένουν ἐδῶ πέρα μ' αὐ-
τὴν τὴν σκληρότητά σου. Βέβαια δὲν σὲ

μέλλει τώρα, διότι δὲν προστατεύομαι
πλέον ὑπὸ τῶν νόμων τῆς πατρίδος μου.
. . . ἄλλ' ἐννοιά σου θὰ σοῦ φύγω πο-
λὺ γλίγωρα· οὔτε μίαν ἡμέραν δὲν θέ-
λω νὰ σταθῶ εἰς Λονδῖνον. Αὔριον πρῶτ'
φεύγω καὶ κύτταξε νὰ μὴ θελήσῃς νὰ με
ἐμποδίσῃς, γιατί θὰ πηδῆσω κάτω ἀπὸ
τὸ παράθυρον.

Ἄμα τῇ ἡμέρᾳ ὁ δυστυχῆς Πετεφρῆς
μὴ δυνηθεὶς νὰ μεταπέσῃ τὴν γυναῖκά
του μὴδ' ἐπὶ μίαν ἡμέραν νὰ ἴδῃσι τὸ
ἀπέραντον Λονδῖνον ἀπῆλθε πρὸς ἀγορὰν
εἰσιτηρίων, ἐνῶ τὸ προσφιλέσ του ἡμισυ
ὠφώνιζε διάφορα πράγματα. Διαβάντες
λοιπὸν πάλιν τὴν Μάγχαν κατεκλήθησαν
τὴν νύκτα εἰς Βολωνίαν, πόλιν οὐ μα-
κρὰν τῶν Παρισίων.

ΔΕΥΤΕΡΑ ΝΥΞ ΕΝ ΒΟΛΩΝΙΑ.

Κα. Μήπως ἔχεις σκοπὸν νὰ κοιμηθῆς
ἀπόψα, ἐνῶ ἐγὼ μοῦ φεύγ' ἡ ψυχὴ μου
ἀπ' τὸν φόβο ἐδῶ μέσ' στὸ δωμάτιο, ποῦ
δὲν ἔχει οὔτ' ἓνα σὺρτην ἀπὸ πίσω ἀπ'
τὴν θύρα. . . Ἄχ! σὰν ἐσένα ἄνθρω-
ποι, δὲν ἔπρεπε ποτὲ νὰ ὑπανδρευθοῦν!
Κ' ἐγὼ ἡ δυστυχῆς ποῦ ἔλεγα μέσ' στὸν
νοῦν μου « Αἶ τώρα ποῦ θὰ ταξειδεύσωμε
θὰ μάθῃ ὀλίγην εὐγένειαν! Ἄλλοίμονον·
Πετεφρῆς γεννήθηκες, Πετεφρῆς θ' ἀποθά-
νῃς. (Μετὰ βαθέως στεναγμοῦ). Γραπτὸ
μοῦ ἦτο νὰ ἦμαι ἔτι παραμελημένη εἰς
ὅλην μου τὴν ζωὴν! Δὲν θὰ παύσῃς λοι-
πὸν ποτὲ τοῦ νὰ με καταπατῆς ὡς ἀ-
σθενῆ σκώληκα καὶ νὰ με μεταχειρί-
ζῃσαι ὡς Κιρκάσιος!

Κος. Καλά γενήκαμε και Κιρκάσιος τώρα!

Κα. Μάλιστα! σ' άρέσει να ήσουν Κιρκάσιος. . . . "Επειτα δέν φθάνει πού μ' άρπαξες από τὸ σπῆτί μου γιὰ νὰ μὲ κάμης σεργιάνι ἢ νὰ μὲ ἐκθέτῃς εἰς ὄλην τὴν Ἀγγλίαν, μὲ προσέβαλες ἀκόμη και κοντὰ στοὺς πατριώτας μου.

Κος. Μὰ γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, τί ἄλλο ἔκαμα; πῶς σὲ προσέβαλα;

Κα. "Εἴς· προσποιήσου ἄγνοιαν ἀντὶ νὰ ἐρυθριᾷς! Εἰς τὸ τελωνεῖον ἢ διαγωγῆ σου ὑπῆρξεν ἀνυπόφορος! "Ενας ἄνθρωπος καθὼς πρέπει κάμνει ὀλίγο λαθρεμπόριο διὰ τὴν γυναῖκά του. . . ἄλλ' ἐγὼ εἶμαι ἔρημος ἐπὶ τῆς γῆς! . . . Οὔτε μιὰ δουζίνα μεταξωτὲς κάλτζες δέν ἔχωσες εἰς τὴν τζέπη σου, ἐνῶ ὅλοι οἱ ἄλλοι ἤσαν παραχωμένοι ἀπὸ δαντέλες και σάλια.

Κος. Ναί γιὰ νὰ μὲ λαφυραγωγῆσουν ὅπως ἐσένα σὲ ἐλαφυραγώγησαν.

Κα. Καὶ εἰς αὐτὸ κτὴς πταίει, σὲ παρακαλῶ; ἂν δέν ἐφοῦᾶσο και δέν ἔτρεμες, θὰ ὑποψιάζοντο τὰ πάχια μου;

Κος. Βρὲ γυναῖκα, τί μοῦ λές, πού ἔστεκες ἐκεῖ μέσ' στη μέση χονδρῆ σάν ἕνας πύργος!

Κα. "Ὡ! ἔχομεν και ὀνειδισμοὺς τώρα, ὡς ἀνταμοιβὴν, διότι ἠθέλησα νὰ κάμω οἰκονομίαν. "Επρεπε νὰ εἶχα τὰ παιδιὰ μου, και ἔθλεπες πῶς τὰ ἐγέμιζα μὲ ἕνα σωρὸ πράγματα και εἶμαι βεβαία ὅτι ἤθελον δείξει περισσοτέραν ἀπάθειαν

παρὰ ὁ πατὴρ των, ὅστις δεικνύεται παντοῦ σάν ἕνας ἄνθρωπος. . . . νόστιμος ἄνθρωπος μὰ τὴν ἀλήθειαν, ἀφοῦ οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην φροντίδα λαμβάνει νὰ καταστήσῃ σεβαστὴν τὴν σύζυγόν του και ἀφίνει τοὺς κομερκιάριδες νὰ μοῦ κάμουν ἄνω κάτω τὸ μπαουλό μου και ἐνῶ πᾶς ἄλλος σύζυγος παρασυρόμενος ὑπὸ εὐγενοῦς ὀργῆς δέν ἤξεύρω τί ἤθελε κάμει, σὺ, σὲ ἔβλεπα, ἔστεκες ἡσυχος και ἀμέριμος σάν τὴν μούμια!

Κος. Μὰ τί ἤθελες; νὰ πηραστῶ μαζύ τους; ("Ηδέως·) "Αχ! τί καλὰ θὰ ἦτο νὰ ἐκοιμούμεθα λιγάκι!

Κα. Σοῦ λέγω: δέν ἤμπορῶ νὰ κοιμηθῶ, ὀπίσω ἀπὸ θύραν χωρὶς σύρτην και χονδρῆ σάν τὸ κρομμυδόφυλλον. (Τρέμουσαν) Νά! νά! ἀκούω πατήματα στὸν διάδρομον· τώρα θὰ μβῆ, μέσα!

Κος. "Οχι, ψυχὴ μου, μὴ φοβεῖσαι· ὁ ἀγέρας εἶναι.

Κα. "Αν θέλῃς νὰ ἡσυχάσω, σκοῦντα αὐτὸ τὸ βαρὺ σκρίνο ὀπίσω ἀπὸ τὴν θύραν.

(ὁ Πεπεφρῆς προθύμως και ταχέως ἐκτελεῖ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς)

Κα. "Ὅριστε τώρα· μωρὲ χαρὰ στὴν δυνάμει σου! "Αφοῦ αὐτὸ σάν μῆλο τῶν πηλασῆς και τῶβαλλες ἐκεῖ πῶς δέν ἔκρινες ἄξιον νὰ μεταχειρισθῆς αὐτὴν τὴν δυνάμιν ἐναντίον τῶν κομερκιάριδων και νὰ μὲ προστατεύσῃς, ὅτε μ' ἐπηγάσαν και μ' ἔφεραν εἰς ἕνα δωμάτιον γιὰ νὰ μὲ σκαλίσουν! Μ' ἀφῆκες νὰ μὲ πάγουν

ΣΥΖΥΓΙΚΗ ΑΦΟΞΙΩΣΙΣ

"Ὁ Κύρος ἤχμαλῶτισέ ποτε τὸν νέον ἡγεμόνα τῆς Ἀρμενίας μετὰ τῆς ὥραιας συζύγου του. "Ὅταν δ' οὗτοι ἐφέρθησαν ἐνώπιόν του καθήμενου ἐπὶ θρόνου δόξης ἐν μέσῳ πάντων τῶν αὐλικῶν του, τὸν ἠρώτησεν οὗτος. «Τί θέλεις νὰ σοὶ δώσω, ἵνα ἀποκατασταθῆς εἰς Περσίαν; "Ὁ δὲ ἀπεκρίθη μὲ ὕψος ἀδιάφορον — «"Ὡ βασιλεῦ! τὸ διάδημα και τὴν ἐλευθερίαν μου, ταῦτα περὶ ἐλαχίστου ποιούμαι, ἀλλ' ἂν ἀπέδιδες εἰς τὴν ἀγαπητὴν μου σύζυγον τὴν πατρικὴν ἀξίαν τῆς και τὰς κληρονομικὰς χώρας τῆς, θὰ ἤμην πάντη εὐδαίμων.» Καὶ ἐξηκολούθησε νὰ λέγῃ μετὰ συμπαθείας και ἐνθουσιασμοῦ. «Καὶ προθυμότερα θὰ ἐπλήρωνα μὲ τὴν ζωὴν μου τὴν ἐξαγοράν τῆς!» "Ὅταν δε ὄλοι οἱ αἰχμάλωτοι ἀπηλευθερώθησαν, εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐκθέσῃ τις πόσον ἐγοητεύθησαν οὗτοι ἐκ τοῦ τρόπου τοῦ βασιλικῶν τῶν εὐεργέτου. Τινὲς ἐγκωμιάζον τὰ στρατιωτικὰ του κατορθώματα, τινὲς διεφήμιζον τὰς κοινωνικὰς ἀρετὰς του, και τινὲς ὑπερπερήνον αὐτόν. «Και σὺ» εἶπεν ὁ ἡγεμὼν ἀποτεινόμενος πρὸς τὴν σύζυγόν του, «τί φρονεῖς περὶ τοῦ Κύρου;» «Δέν παρετήρησα αὐτόν» ἀπεκρίθη ἡ ἡγεμονίς. — «Δέν παρετήρησας αὐτόν; "Επὶ τίνας λοιπὸν προσήλωσας τὴν προσοχὴν σου;» — «"Επὶ ἐκείνου, εἶπε, τοῦ ἀγαπητοῦ και γενναίου συζύγου, ὅστις εἶπε θὰ ἐπλήρωνα τὴν ἐλευθερίαν μου μὲ τὴν ἰδίαν του ζωὴν!»

χωρὶς νὰ μοῦ πῆς πού νὰ σὲ βρῶ. . . . ὥστε δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ὁ σκοπὸς σου ἦτο νὰ μὲ χάσης. (Σφοδρῶς) Καὶ ἔπειτα λές νὰ κοιμηθῆς ὕστερα ἀπὸ τέτραγα κατορθώματά σου!!!! Καὶ μὴ σταλιά καρδιά νὰ εἶχες, ἐξὶ μῆνης δέν θὰ κοιμούσουνα! . . . Καὶ δέν ἔχει νὰ κάμῃ πῶς ἐκεῖναι πού μ' ἐσκάλισαν ἦσαν γυναῖκες, ἀφοῦ μὲ μετεχειρίσθησαν σάν ἕνα κλέφτην.

Κος. Μὰ τί ἤμποροῦσα νὰ κάμω;

Κα. Τί ἤμποροῦσες; "Επρεπε νὰ μὴ ἀφήσης νὰ μὲ σκαλίσουν ἢ νάσπανεσ τὰς πόρτες και νάμβαινες ὅταν ἐφώναζα και νομίζω ὅτι ἀρκετὰ δυνατὰ ἐφώναζα γιὰ νὰ ἀκουσθῶ· ῥώτησε ὄλην τὴν Βουλωνίαν· θὰ σοῦ τὸ πῆ. "Αλλὰ θὰ ἐγελοῦσες βέβαια σὺ! . . . Μὴ πῆς ὅχι διότι εἶμαι βεβαία περὶ τούτου. . . . "Αχ! και θέλεις νὰ κοιμηθῆς αἶ; Θὰ κοιμηθῆς, ἔνοια σου ἐν ἡσυχίᾳ ἐδῶεις τὴν κλίνην ὅπου θὰ σ' ἀφήσω· διότι ἡ ὥρα εἶναι πέντε και πάγω νὰ πάρω τὸν πρῶτον σιδηρόδρομον γιὰ νὰ ἐπιστρέψω μετ' ὀλίγην ὥραν εἰς τὸ σπῆτί μου, εἰς τὴν ἡσυχίαν μου, τὴν ὁποίαν δέν ἔπρεπε διόλου νὰ ἀφήσω. (Βλέπουσα δ' ὅτι ἐγαίρεται και ὁ Πεπεφρῆς) τί σηκόνεσαι, ἀφοῦ ἔχεις τόσον πόθον νὰ κοιμηθῆς;

Κος. (μετ' ἀθυμίας) Μὰ πρέπει νὰ σᾶς συνοδεύσω.

Κα. Πῆς καλλίτερα πῶς δέν ἀφίνεις τὸ θῆραμά σου νὰ σὲ διαφύγῃ!

(ἐκ τοῦ Γάλλικου)

Ο ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΛΙΡΣΤ΄

Κατά τινα ἑορτὴν ὁ μουσικός Λίρστ ἐκυμβάλιζεν ἐν Βιέννῃ παρά τῷ αὐτοκράτορι καὶ τοῖς αὐλικοῖς αὐτοῦ. Ἐπειδὴ δὲ, ἐν ᾧ ἔπαιζεν ἔργον συντεθὲν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου, εἶδε τὸν αὐτοκράτορα κλίνοντα πρὸς τινα αὐλικὸν καὶ συνομιλοῦντα μετ' αὐτοῦ, διέκοψε τὴν μουσικὴν τοσοῦτον ἀποτόμως, ὥστε καὶ αὐτὸς ὁ αὐτοκράτωρ στραφεὶς ἔβλεπεν αὐτὸν μετ' ἀπορίας. Ἐρωτήσαντες δὲ τινος τὴν αἰτίαν τῆς διακοπῆς «εὐνόητον τὸ πρᾶγμα» εἶπεν «ὅταν ὁ αὐτοκράτωρ ὁμιλῇ δὲν πρέπει πάντες νὰ σιωπήσωμεν;» ὁ αὐτοκράτωρ ἐδέχθη τὸ σκληρὸν τοῦτο περὶ εὐγενείας μάθημα τοῦ καλλιτέχνου καὶ παρεκάλεσεν αὐτὸν νὰ ἐξακολουθῇ.

Δημοσιεύομεν τὸ κατωτέρω δημοτικὸν ᾄσμα εἰ καὶ ἀτελὲς παρακαλοῦντες πάντα γνωρίζοντα τοῦτο πληρέστερον, ὅπως πέμψῃ ἡμῖν τοῦτο πρὸς ἀναδημοσίευσιν.

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ.

Ἔταιρον ἀπ' τὴν ἀνατολήν. κ' ἡ κόρ'
[ἀπὸ τὴν δύσιν
Τ' ἔναν τ' ἄλλο ἐγάπαναν, καὶ τ' ἔναν
[τ' ἄλλο κ' εἶδαν

Ἔναν πυρνὶν πυρνίτζικον καὶ κερκεὴν
[ἡμέραν

Ἔταιρον φορεῖ τ' ἐξίασπρατ' καὶ πά-
[γει 'ς τὸ παζάριν

Ἡ κόρ' φορεῖ τὰ λαμπριακάτε καὶ
[πάγ' 'ς τὴν ἐκκλησίαν

Ἐπῆγαν κ' ἐνταμώθηκαν ἀπάν' 'ς τὸ
[σταυροδρόμιν

— Γιὰ 'πέμε 'πέμε ν' ἔταιρε καὶ ν' ἔ-
[να λόγον τ' ἔγάπηε

— Καυκὴν κρασὶν ἢ θάλασσα, κό-
[ρη ἐγάπημ' ἔσὺ εἶσαι

— Γιὰ 'πέμε 'πέμε ν' ἔταιρε δύο λό-
[για τ' ἔγάπηε.

— Δύο δενδρίτσια λυγίσκουνταν
[ἀρκά 'ς τὴν ποταμέαν

Τ' ἔναν παρελυγίσκουτον ἐθάρνα, κόρ',
[ἔσὺ εἶσαι.

— Γιὰ 'πέμε 'πέμε ν' ἔταιρε τρία
[λόγια τ' ἔγάπηε.

— Τρί' ἄστρα αὐγὰ εἶδα 'ψηλὰ 'ς τὰ
[ἐπουράνια

Τ' ἔναν πολλὰ αὐγὸν ἔτον ἐθάρνα,
[κόρ', ἔσὺ εἶσαι.

— Γιὰ 'πέμε 'πέμε ν' ἔταιρε τέσσερα
[λόγια τ' ἔγάπηε.

— Τέσσερα περιστέρια ἐπέταναν
[ψηλὰ 'ς τὰ ἐπουράνια

Τ' ἔναν ἐπαραπέτανεν ἐθάρνα, κόρ', ἔ-
[σὺ εἶσαι.

— Γιὰ 'πέμε 'πέμε ν' ἔταιρε,
[πέντε λόγια τ' ἔγάπηε.

— Πέντε μῆλιτσια ἐγύριζαν 'ς ἔναν
[ἀπαλαρτέαν (;)

Τ' ἔναν ἐπαραγύριζεν ἐθάρνα, κόρ',
[ἔσὺ εἶσαι.

ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ.

— *Θερμόμετρον.* μέσος ὄρος θερμοκρασίας καθ' ὅλην τὴν ἐβδομάδα 23 ° Ρεωμόρου (ὑπὸ σκιάν.) (*)

— *Βαρόμετρον.* Τὴν παρελθούσαν κυριακὴν εὐρίσκετο ἀκριβῶς ἐπὶ τοῦ 76 (Variable) παρέκλινε δὲ καθ' ὅλην τὴν ἐβδομάδα 0,6 δεξιά, πνέοντος μεσημβρινοδυτικοῦ ἀνέμου· ἐβδομάς ὁμιχλώδης μετὰ διαλειμματικῶν ψυχάλισμῶν καὶ ὑγρασίας ἀφόρητος.

Σήμερον τὸ βαρόμετρον εὐρίσκεται ἐπὶ τοῦ 76 καὶ 0,4 προμηνύεται καιρὸς συννεφώδης μετὰ βροχῆς, ὅστις ἐξακολουθήσει καὶ αὔριον.

(*) Σημειωτέον ὅτι ἐν Τραπεζοῦντι τὸ θερμόμετρον σπανιώτατα ὑπὸ σκιάν δεικνύει 28 ° Ρεωμόρου.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Εἰς τὸν ἐνταῦθα διευθυντὴν τῆς ἀτμοπλοϊκῆς ἐταιρείας τοῦ αὐστρουογγρικοῦ Λόυδ κ. Α. Σάσσην ἀνετέθη τὸ προξενεῖον τῆς Δανιμαρκίας, τὸ πρῶτον ἤδη ἐν Τραπεζοῦντι ἰδρυόμενον.

— Ὁ συνταγματάρχης τῶν ἐφεδρῶν Τραπεζοῦντος Δζελάλ-βηης ἐτιμήθη ὑπὸ τῆς Ῥωσικῆς κυβερνήσεως διὰ τοῦ πα-

ρασήμου τοῦ ἀγίου Σπανισλάου δευτέρου τάξεως.

— Καθ' ἃ μανθάνομεν ἢ ἐξεταστικὴ ἐπιτροπὴ ἔπεμψε πρὸς τὸ συμβούλιον τῶν σχολείων ἔκθεσιν περὶ τῆς καταστάσεως τῶν σχολείων καὶ τοῦ ἀποτελέσματος τῶν ἐξετάσεων, ἣν θέλομεν ζητήσῃ ὅπως δημοσιεύσωμεν εἰς τὸ ἐπόμενον φύλλον χάριν τῶν ἀναγνωστῶν ἡμῶν.

— Ἐπισκεφθέντες πρὸ ἡμερῶν τὴν μονὴν τοῦ ἀγίου Γεωργίου τοῦ Περιστερωτοῦ, ἐθαυμάσαμεν ἀληθῶς τὴν ἐξαιρετικὴν καὶ μοναδικὴν τῆς μονῆς τοποθεσίαν, ὅποθεν αἱ κλιτύες δύο σειρῶν ὁρέων μετὰ τῶν πέριξ γραφικῶν χωρίων μέχρι θαλάσσης εἰσι περίβλεπτοι· συνεχάρημεν δὲ καὶ τοῖς μοναχοῖς διὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν ἐν τῇ μονῇ τάξιν καὶ ἀκρίβειαν καὶ τὴν ἀδελφικὴν πρὸς ἀλλήλους συμβίωσιν καὶ πρὸ πάντων διὰ τὴν καλὴν κατάστασιν τῆς βιβλιοθήκης καὶ τὴν τακτικὴν ἐν αὐτῇ ταξιθέτησιν τῶν βιβλίων, ὧν τινα δύνανται νὰ καταταχθῶσι μεταξύ τῶν σπουδαιότερων συγγραμμάτων ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων.

— Τὴν 29ην παρελθόντος ἑορτὴν τῶν ἀγίων Ἀποστόλων ἐγένοντο ἐν Ὀλάσση, χωρὶς εἰς τρίωρον ἀπὸ τῆς ἡμετέρας πόλεως ἀπόστασιν, αἱ ἐξετάσεις τοῦ αὐτόθι δημοτικοῦ σχολείου, διευθυνομένου ὑπὸ κ. Γ. Παπαδοπούλου, ὧν τὸ ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ἐν γένει εὐάρεστον· τὰ οικονομικά τοῦ σχολείου τοῦτου ἔχουσι καλῶς χάρις εἰς τὴν δραστηριότητα καὶ τὴν φι-

λομουσίαν τοῦ προὔχοντος τοῦ χωρίου κ.
Γ. Καγκέλ.

— Ἐν δὲ τῇ Κογγᾷ, ἔνθα ὡς ἐν Ὀλλάσση, ἔτυχε νὰ ἤμεθα παρόντες ἐγένοντο ὡσαύτως αἱ ἐξετάσεις τοῦ ἐκεῖ δημοτικού σχολείου τὴν παρελθούσαν Κυριακὴν τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐξετάσεων ὁμολογοῦμεν ὑπῆρξεν ἀνώτερον τῶν ἡμετέρων προσδοκιῶν ἢ φυσικὴ ἀπαγγελία τῶν ἀναγινωσκόντων μαθητῶν, ἢ εὐχέρεια περὶ τὴν ἐξήγησιν τοῦ κειμένου καὶ αἱ γραμματικαὶ γνώσεις καὶ ἡ πρακτικὴ περὶ τὴν σύνταξιν ἄσκησις τῶν μαθητῶν, αἱ ἐπαρκεῖς γνώσεις ἱστορίας, γεωγραφίας καὶ σωματολογίας ἐκίνησαν τῇ ἀληθείᾳ τὸν ἡμέτερον θαυμασμόν· Ὁ διευθυντὴς τοῦ δημοτικού σχολείου Κογγᾶς κ. Κωνσταντίνος διδάξας ἐν τῷ κεντρικῷ παιδαγωγείῳ τῆς ἡμετέρας πόλεως κατὰ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Βράνου Βοζάνη, ὁπότε κατὰ πρῶτον εἰσήχθη εἰς τὰ ἡμέτερα δημοτικά σχολεῖα ἡ νέα λεγομένη συνδιδασκτικὴ μέθοδος, καταργηθείσης τῆς ἀλληλοδιδασκτικῆς, ἠδυνήθη κάλλιστα νὰ κατανοήσῃ τὴν νέαν ταύτην μέθοδον καὶ ἐπιτυχῶς νὰ ἐφαρμόσῃ αὐτήν, ὅσον τοῦλάχιστον ἴστον τοῦτο δυνατὸν ἐνδημοτικῷ σχολείῳ χωρίου, ἔνθα ἀπασαί αἰκλάσεις τοῦ σχολείου ἐξ ἀνάγκης διδάσκονται ὑφ' ἐνός καὶ τοῦ αὐτοῦ διδασκάλου· δυστυχῶς ὅσον καλῶς ὑπὸ τὴν ἐποψὴν ταύτην ἔχει τὸ δημοτικὸν σχολεῖον Κογγᾶς, τὰ οἰκονομικὰ αὐτοῦ τοῦ-

ναντίον τοσοῦτον εὐρίσκονται εἰς δυσάρετον θέσιν ἔνεκα τῆς δυστροφίας τῶν χωρικῶν περὶ τὴν πληρωμὴν τῶν τακτικῶν σινοδρομῶν καὶ τῶν ἄλλων δικαιωμάτων τῆς σχολῆς.

— Μανθάνομεν ὅτι τὰ σχολεῖα Χολομάνας, Καλιγκᾶς καὶ Κυρισχανᾶς ἔδωκαν τὰς ἐξετάσεις αὐτῶν, καὶ ὅτι ἐστάλη παρὰ τοῦ ἐνταῦθα φιλεκαπαιδευτικοῦ Συλλ. « Ξενοφῶντος » ἐπιτροπῇ ἐξεταστικῇ, ὅπως παραστῆ κατὰ τὰς ἐξετάσεις ταύτας.

— Μετὰ λύπης πληροφοροῦμεθα ὅτι ἡ ἑλληνικὴ παροικία ἐν Ποτίῳ στερεῖται ἑλλην. ναοῦ καὶ ἑλλην. σχολῆς καὶ ὅτι, ἐν ᾧ παρὰ τῆς ῥωσσοικῆς κυβερνήσεως ἐξεδόθη ἡ ἀναγκαῖα ἄδεια πρὸς ἀνέγερσιν ἑλλην. ναοῦ καὶ ἴδρυσιν ἑλλην. σχολῆς ἡ παροικία ἐξ ἀμελείας παρέβλεψε μέχρι τοῦδε τὰ δύο σπουδαῖα ταῦτα ἔργα.

Διόρθωσις τῶν κυριωτέρων τυπογραφικῶν παροραμάτων τοῦ προηγουμένου φύλλου.

Ἐν τῇ 1 η σελίδι ἐν στίχῳ 23 φ τῆς πρώτης στήλης ἀντὶ πῶς προάγεται γράφε πῶς δύναται νὰ προαχθῆ. Ἐν τῇ 2 α σελίδι ἐν στίχῳ 1 φ τῆς δευτέρας στήλης ἀντὶ εὐχερῶς νὰ ἐξαγάγῃ γράφε εὐχερῶς δύναται νὰ ἀξαγάγῃ· ἐν τῇ 16 η σελίδι, ἐν στίχῳ 8 φ ἀντὶ εἰς Εὐρώπην γρ. ἀπέρχεται εἰς Εὐρώπην· ἐν τῇ αὐτῇ σελίδι ἐν στίχῳ 22 φ ἀντὶ λυ-
-ηρῶν γρ. λυηρόν.